

Työ- ja elinkeinoministeriö
PL 32
00023 Valtioneuvosto
kirjaamo@tem.fi

LAUSUNTO

27.1.2016

Dnro 0097 /2016

Asia: Paliskuntain yhdistyksen kommentit kaivoslain toimivuudesta

KAIVOSLAIN TOIMIVUUS

Työ- ja elinkeinoministeriö kerää 1.2.2016 saakka kommentteja vuonna 2011 voimaan tulleen kaivoslain (621/2011) toimivuudesta. TEM tekee saatujen kommenttien perusteella ja havaittujen tarpeiden pohjalta lakiin tarvittavat tekniset korjaukset. Kaivoslain perusratkaisuja ei tämän selvityksen perusteella ole kuitenkaan tarkoitus muuttaa.

Poronhoito-oikeus

Poronhoito-oikeus, vapaa laidunnusoikeus, on ikiaikainen oikeus, joka on poronhoitolailla (PHL, 848/1990) säädetty pysyväksi oikeudeksi. Poronhoito on laissa säädetyn rajoituksen sallittua poronhoitoalueella maan omistus- ja hallintaoikeuksista riippumatta. Laidunnusoikeutta suojaa muun muassa PHL 53 §, jonka mukaan suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä valtion viranomaisen on neuvoteltava asianosaisen paliskunnan kanssa.

Poronhoitoalue on poronhoitolailla jaettu kahteen alueeseen: poronhoitoalueeseen ja erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettuun alueeseen (20 pohjoisinta paliskuntaa), missä maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle (PHL 2.2§).

Poronhoito kaivoslaissa

Kaivoslain pykälistä poronhoito on mainittu seuraavissa: 12 §, 15 §, 27 §, 30 §, 38 §, 50 §, 51 §, 52 §, 54 §, 58 §, 146 §. Niissä kaikissa viitataan erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettuun alueeseen.

Paliskuntain yhdistys esittää, että kaivoslain poronhoitoa koskevat pykälät tulisi laajentaa koskemaan koko poronhoitoaluetta, koska poronhoito-oikeus on erityinen oikeus, joka on voimassa koko poronhoitoalueella.

Esimerkiksi maastotöistä ilmoittaminen, jälkitoimenpiteistä ilmoittaminen, lopputarkastuksesta ilmoittaminen ja päätöksistä tiedottaminen ovat asioita, joissa ei ole minkäänlaisia perusteita jakaa poronhoitoalueen eri osia eriarvoiseen asemaan. Näiden toimenpiteiden tiedottaminen asianosaisille (paliskunta

aina kun heidän laitumillaan toimitaan) tulisi olla itsestään selvyys viranomaisilla ja kaivosalan toimijoilla.

Kaivoslain 38§ haittojen selvittämisestä:

Lupaviranomaisen tulee erityisellä poronhoitoalueella selvittää yhteistyössä alueella toimivien paliskuntien kanssa luvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvat haitat poronhoidolle. Asian selvittämiseksi lupaviranomainen voi tarvittaessa järjestää tilaisuuden, johon kutsutaan kuultavaksi saamelaiskäräjien, kolttien kyläkokouksen, koltthaneuvoston, asianomaisten paliskuntien, hakijan, alueen hallinnasta vastaavan viranomaisen tai laitoksen, kunnan, kalastusalueen ja yhteismetsien edustajat. Neuvotteluelvoitteesta säädetään lisäksi saamelaiskäräjistä annetun lain 9 §:ssä ja poronhoitolain 53 §:ssä.

Poronhoitolain 53 § valtion viranomaisten neuvotteluvollisuudesta koskee joka tapauksessa koko poronhoitoaluetta. Sen vuoksi on harhaanjohtavaa, että haittoja säädetään kaivoslaissa selvitettäväksi vain erityisellä poronhoitoalueella. Ympäristölainsäädännössä on myös yleinen periaate, että toimijalla on velvollisuus olla selvillä toimintansa vaikutuksista ympäristöön ja muihin alueen toimijoihin. Neuvottelumenettely paliskunnan kanssa lisää tietoa osapuolten toiminnasta alueella. Se on ainoa keino vähentää toiminnasta porotaloudelle aiheutuvaa vahinkoa ja toteuttaa pienimmän haitan periaatetta.

Kaivoslaissa määritellyissä eri luvissa annettavat yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi (51 §, 52 §, 54 §) tulee niin ikään laajentaa koskemaan koko poronhoitoaluetta, koska kaikilla paliskunnilla on lailla turvattu vapaa laidunusoikeus (poronhoito-oikeus) alueellaan.

Muuta

Paliskuntain yhdistys esittää lisäksi, että kaivoslaissa säädettäisiin kaivosverosta. Kaivosvero on yleisesti käytössä maailmalla. Kaivokset aiheuttavat huomattavia ympäristöriskejä. Louhintamäärään perustuva kaivosvero auttaisi hallitsemaan kaivosten aiheuttamien ympäristövahinkojen korjaamistoimia taloudellisesti.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila
toiminnanjohtaja

ma/ao